

Євген Прокопов. Жертвам за віру. Архітектор Нестор Попович. 1988 (відновлено у 2019).
Граніт, бронза. В. 2,5 м. Київ. Фото Людмили Лисенко

Євген Прокопов

український скульптор,
член Національної спілки художників України,
заслужений художник України

24 серпня 2019 року в День 28-ї річниці Незалежності України біля Трапезного храму Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря відбулося урочисте відкриття та освячення відновленого пам'ятника «Жертвам за віру». Український скульптор **Євген Прокопов** та американський архітектор **Нестор Попович** відчували в цей день особливу радість. Адже врешті решт відбулася довгоочікувана ними подія. До життя у публічному просторі повернувся визначний твір, що мав непросту долю. І цю долю він розділив із святим місцем, життя якого також було відновлено – у 1998 році. На високому п'єдесталі під скульптурою можна прочитати пояснення: «Жертвам за віру. Встановлено у 1988 на честь 1000-ліття хрещення Київської Русі. Архітектор Нестор Попович, скульптор Євген Прокопов, благоустрій Борис Романюк». А з правого боку доповнення: «Пам'ятник реставровано у 2019 році за сприянням скульптора Анатолія Куца та очільника Валерія Шевелюка».

Ця визначна подія в культурному житті Києва надихнула мене звернутися до творчої біографії нашого сучасника, киянина з академічною освітою скульптурного факультету Київського державного художнього інституту, КДХІ, 1969–75, майстерня **В.З. Бородея** (тепер – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури).

Нині Є. Прокопов проживає у Флориді (США) і активно працює як художник скульптор. А в далекому 1988 році він був керівником Першого міжнародного скульптурного симпозиуму в Києві, присвяченого 1000-літтю хрещення Київської Русі і вирішив поставити свою коліноукліну фігуру, що волає до небес, розкинувши руки, на території знищеного за радянських часів собору. Автор отримав премію, а зароблені 3000 рублів віддав за литво бронзового хреста. Діагональний хрест над фігурою віддалено нагадує образ картини **Сальвадора Далі** «Христос св. Іоанна на хресті» (1951), яка, за словами Прокопова, надихнула його на несподіване композиційне вирішення. Сьогодні відновлена композиція знаходиться на території Михайлівського

ЄВАНГЕЛІЄ від скульптора Євгена Прокопова

собору, а решта скульптур прикрашає оновлений у 2018 році парк на Володимирській гірці в Києві.

Мені пощастило спілкуватися з Євгеном і писати про його творчість у професійних журналах, персональних каталогах республіканських та міжнародних виставок починаючи з 1990-х років. Він завжди був людиною відвертою, емоційною, парадоксально мислячою. Художник гостро переживав часи заборон у мистецтві і вже на початку 1980-х років активно звертався до трагічних тем. Незабутньою для мене залишається його фраза під час однієї з розмов: «Ми задовго до Чорнобиля носили його в собі!» Абсолютно вибухово у виставкових залах сприймалися «Присвята Модільяні», що нагадувала про самогубство улюбленої дружини художника **Жанни Ебютерн**, «Поет і муза» (обидві – 1985), в якій автор намагався передати відчай Творця.

Можливо, вперше євангельська тема болісно пролунала в двофігурній композиції «Благовіщення (Передчуття)» (1990). Закований в обладунки вісник – поруч з постаттю оголеної вагітної жінки. Безжалісне протистояння цивілізованого варварства і беззахисного материнства! Здається, що в роботі виражено передчуття майбутніх трагедій людства... Вражаючий лаконізм образ материнського плачу над тілом сина Христа у численних дерев'яних «П'єтах», що скульптор побачив в колекції Олеського замку, що під Львовом, надихнув на створення сучасної кам'яної «П'єти» на Тернопільському симпозиумі у тому ж 1990 році.

Крім активної участі в українських симпозиумах в кінці 1980-х – поч. 1990-х рр. Євген Прокопов створює для Києва дві визначні монументальні роботи. Обидві пов'язані з героями античних міфів, які прийняли страждання за долю людства. І в цьому вони були попередниками **Христа**. Бронзова фігура «Прометей» **Шевченка** неначе злігала в інтер'єрі Національного музею Тараса Шевченка. Після реконструкції роботу було перенесено на вулицю і встановлено у ніші на фасаді будівлі. Другим несподіваним задумом, що починався ще зі станкової роботи «Атланти» 1983 року, став

Різдво. 2007. Бронза, патина, скло, призми.
В. 78 см. Національний художній музей України,
Київ

**Кришталевий простір. 1995. Скло, бронза,
позолота. В. 65 см. Музейний центр
біблійного мистецтва у Далласі, Техас, США**

Тайна вечере. 1992. Бронза, патина. В. 33 см.
Церква Naialse в Одесі,
Данія

пам'ятник студентам і викладачам Київського державного університету у вигляді чотирьох фігур, що з великим зусиллям тримають величезний куб. Він символізує значення науки у пізнанні Всесвіту. Його встановлено у 1989 році біля корпусу фізичного факультету напроти колишньої ВДНГ. Євген і досі переконаний, що це один із найкращих його монументальних творів.

Після успіху київського симпозиуму 1988 року Прокопов отримав запрошення взяти участь у міжнародному скульптурному симпозиумі в Східному Берліні. Двометрова композиція з використанням мотиву хреста в кубічній формі під назвою «Єдність віри» (1989) була встановлена на подвір'ї Лютеранської церкви 14 століття в місті Рейнхардсдорф (Reinhardtsdorf) і стала символом об'єднання Німеччини після падіння Берлінського муру. З цієї роботи фактично починається зарубіжний період у творчості майстра, що триває і по сьогодні.

Складність і драматичність життя людини знову і знову повертає його до переживання християнської історії. Відчуття причетності до неї привела художника у 2005 році на землю Ізраїля. Це була подорож до прадавніх витоків християнства. Мандрував пустелею, спілкувався з арабами. Глибоке враження залишили храми. «Зайшов через маленькі двері до церкви Різдва Христового у Віфлеємі – і переді мною розчинився цілий всесвіт!» – пригадує майстер. Бажання відтворити традиційні образи найсучаснішою мовою стало невідступним. У 2007 році на персональній виставці Євгена Прокопова у Києві ми вперше побачили два голографічних екрани: за допомогою складних технологій скульптор намагається відтворити події давнини і сьогодення, використовуючи образи картин старих майстрів, власні фотографії й скульптури. Прозорий екран наче магічне дзеркало відбиває події, що трапилися в одному місці протягом двох тисяч років: народження Христа, нескінченне паломництво християн і жахлива руйнівна сучасна війна з вибухами, смертю і ненавистю поміж людьми. Яким недосконалим залишається світ після жертвовної смерті Христа!? Обидві роботи автор подарував Національному художньому музею України.

Відтворюючи і переживаючи євангельські образи, Євген Прокопов залишається світським художником. Він завжди у пошуку сучасної краси, виразності і лаконічності скульптурної мови, чистоти контурів, бездоганної завер-

шеності композиції. (До речі, цими якостями відзначений і сайт художника – prokopenko.org). Директор скульптурного комбінату, де проходило відновлення композиції «Жертвам за віру» **Валерій Шевелюк** щиро відзначив: «Євген вміє працювати смачно!» Але головним для скульптора професіонала залишається «спілкування» з гуманістичними традиціями світової культури.

У доробку майстра монументальні й меморіальні твори, відзначені численними персональними виставками в Європі та Америці, монументальними і меморіальними творами. Серед останніх робіт треба назвати пам'ятник патріарху, кардиналу **Йосипу Сліпому**, встановленому біля собору Володимира і Ольги в Чикаго (2009, бронза, граніт), і неймовірно ошатний і величний Хрест висотою 8 метрів (з нержавіючої сталі, скла і граніту) пам'яті Небесної сотні, що встановлений біля української церкви св. Андрія в м. Блумінгдал (Bloomington), шт. Іллінойс у США.

Життя за кордоном не змінило базових цінностей майстра, його ставлення до життя і професії. В інтерв'ю під час експонування виставки «Art емігранти» в Музеї сучасного образотворчого мистецтва в Києві в 2008 році він сказав: «... найсильніший вплив на мене мали не вчителі і колеги, а книжки із сучасного мистецтва і музеї. Всі мої особисті знання почерпнуті саме звідси /... / Тому моє світовідчуття не змінилося кардинально. Я завжди намагався зберегти самобутність у творчості, намагаюся робити це і тепер. Моя творчість не залежить від стихії ринку, шкіл і напрямів. Я розвиваюся самостійно – так, як мені цікаво. Різниця лише в тому, що в США я отримав практично безмежні можливості в освоєнні нових матеріалів і технік, тому працювати тут набагато цікавіше, ніж в Україні». Але художник продовжує відчувати себе українцем, підтримувати стосунки зі своїми друзями, колегами.

Євген Прокопов плекає надію відновити інші свої скульптури, які створив у Києві під час симпозиумів в Подолі. У 1992 році він вирізбив з вапняку фігури Богородиці «Покрова», а в 1993 році – «Вознесіння». Художник має намір встановити ці роботи на території Києво-Могилянської академії. Побажаємо нашому невтомному талановитому землякові наснаги і здійснення творчих планів. ■

Людмила Лисенко

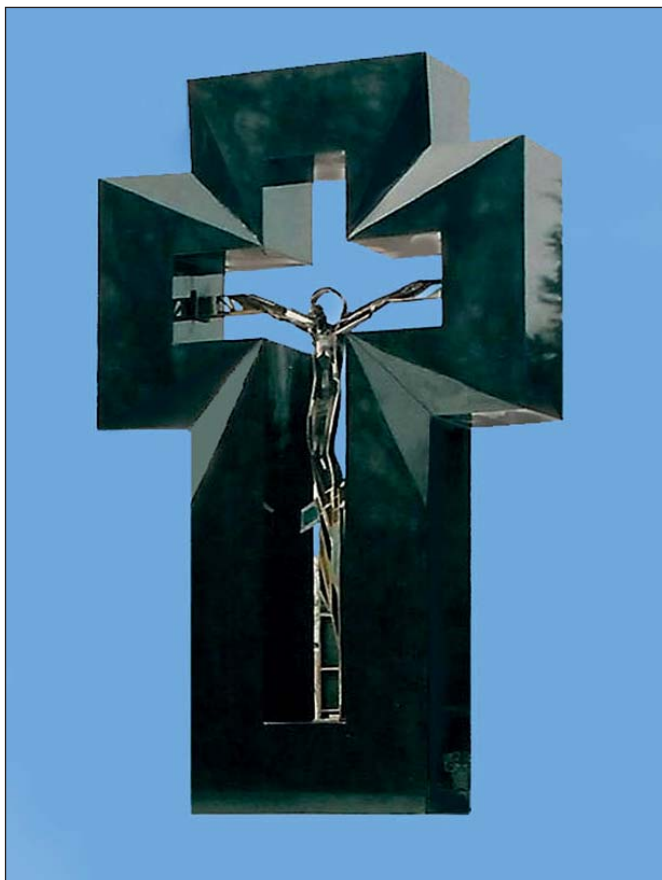
кандидат мистецтвознавства, доцент Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

Євген Прокопов. П'єта. 1990. Вапняк. В. 2,5 м. Тернопіль

Євген Прокопов. Покрова. 1992. Вапняк. В. 2,5 м. Київ

Євген Прокопов. "Речення". 2007.
Бронза, граніт, год 2,2 фута (2,2 м).
Меморіальний парк Св. Миколая, Чикаго, Іллінойс, США

Євген Прокопов. Пам'ятник студентам та викладачам Київського державного університету імені Тараса Шевченка. 1989. Бронза. В. 6 м.
Київ

Євген Прокопов. Пам'ятник Небесній сотні. Архітектор Орест Бараник. 2015. Нержавіюча сталь, скло, граніт. В. 8 м.
Українська церква св. Андрія. Блумінгдал, штат Іллінойс, США